

ORTA VADELİ MALİ PLAN

(2021 - 2023)

GİRİŞ

2021-2023 dönemi Orta Vadeli Mali Planı, Yeni Ekonomi Programı/Orta Vadeli Program (2021-2023) ile uyumlu olmak üzere 2021, 2022 ve 2023 yıllarına ilişkin merkezi yönetim bütçesi toplam gelir ve gider tahminleriyle birlikte hedef açık ve borçlanma durumu ile kamu idarelerinin ödenek teklif tavanlarını içerecek şekilde hazırlanmıştır.

2021-2023 döneminde ekonomi politikasının temel amacı, Yeni Ekonomi Programları ile elde edilen kazanımların korunarak geliştirilmesi, iç ve dış dengenin yeniden sağlanması, bu denge üzerine inşa edilecek stratejik reformlarla kapsayıcı, sürdürülebilir ve istihdam odaklı büyümeyi hedefleyen politikalarla küresel ekonomide ortaya çıkan yeni normalin oluşturduğu iktisadi fırsatları da kullanarak üretime, ihracata ve finansal istikrara dayalı ekonomik dönüşümün ve değişimin gerçekleştirilmesidir. Bu dönemde kamunun güçlü desteği ve özel sektörün öncülüğünde sermaye birikimi ve sanayileşme süreci hızlandırılacak, her alanda verimlilik artırılabilecek, yurtiçi tasarrufların ve üretken yatırımların düzeyi yükseltilecek, üretim süreçlerinin ihracata dönük, yenilikçi ve ithalat bağımlılığı azalmış bir yapıya dönüşmesi sağlanacaktır.

Mali Plan döneminde maliye politikasının temel hedefi, mali disipline kararlılıkla devam edilmesidir. Bu kapsamda 2021-2023 döneminde kamu hizmet sunumunun ve idari yapısının etkinliğini artıracak ve gereksinimlerini dinamik bir yapıda karşılayacak program bütçe sistemine geçilerek kamu kaynaklarının daha verimli kullanılması sağlanacaktır. Bütçenin gelir performansının yükseltilmesi amacıyla sürekli ve kalıcı gelir kaynakları ile vergi tahsilatında etkinlik artırılabilecek ve ekonomide kayıt dışılık azaltılacaktır. Böylece kamu borçluluğu düşük ve sürdürülebilir düzeylerde tutulmaya devam edilecektir. Para ve maliye politikalarının güçlü eşgüdümü sürdürülecektir.

Orta Vadeli Mali Plana dayalı olarak hazırlanacak 2021-2023 yılları merkezi yönetim bütçesi, kaynakların belirlenen politika öncelikleri doğrultusunda tahsisini, etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılmasını amaçlamaktadır. Mali Plan dönemi boyunca, Covid-19 salgını ile mücadele nedeniyle ekonomide ortaya çıkan etkiyi bertaraf etmek için alınan kamu maliyesi tedbirleri geçici süreyle uygulanacak, ekonomide kalıcı toparlanmayla bütçe dengesinde kademeli iyileşme sağlanacaktır. Mali Plan dönemi sonunda bütçe açığının GSYH'ye oranının yüzde 3,5 olması hedeflenmektedir. Buna yönelik olarak merkezi yönetim bütçesinin uygulama süreci Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından yakın işbirliği içerisinde koordineli olarak yürütülecektir.

Harcama gözden geçirmeleri sonucunda verimsiz harcama alanları tasfiye edilecek, bu yolla oluşturulacak mali alanın öncelikli harcama alanlarına tahsis edilmesi sağlanacaktır. Süreklilik arz etmeyen ve konjoktüre dayalı gelirlerin oluşturduğu geçici kaynaklara karşılık olarak kalıcı mahiyette harcama oluşturulmayacaktır. Kamu yatırım, harcama, teşvik ve desteklerinin etkinliği artırılabilecektir.

Beşeri sermayenin güçlendirilmesi, kapsayıcı büyüme yaklaşımının belirgin bir biçimde hayata geçirilmesi ve refahın toplumun tüm kesimlerine yaygınlaştırılmasına yönelik politikaların uygulanmasına devam edilecektir.

2021-2023 dönemi merkezi yönetim bütçesinin hazırlığına esas teşkil edecek temel makroekonomik göstergeler, gelir ve gider tahminleri, hedef bütçe açığı ve açık finansmanı ile genel ve özel bütçeli idarelerin ödenek teklif tavanlarına Mali Planın izleyen bölümlerinde yer verilmiştir. Kamu idareleri, Orta Vadeli Program ile Orta Vadeli Mali Planda yer alan politika önceliklerini, makroekonomik göstergeleri ve ödenek tavanlarını esas almak suretiyle, çok yıllık bütçeleme anlayışına uygun olarak kendi kurumsal önceliklerini belirleyecek ve 2021, 2022 ve 2023 yılları için bütçe tekliflerini sunacaklardır.

1. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİNİN DAYANDIĞI TEMEL MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE POLİTİKALAR

1.1. Temel Makroekonomik Göstergeler

2021-2023 dönemi merkezi yönetim bütçesi gelir ve gider tahminlerinin belirlenmesinde, Orta Vadeli Programda öngörülen ve Tablo 1’de yer alan makroekonomik göstergeler esas alınmıştır. Kamu idareleri tarafından 2021, 2022 ve 2023 yıllarına ilişkin olarak sunulacak bütçe tekliflerinde söz konusu göstergeler dikkate alınacaktır.

Tablo 1- Temel Makroekonomik Göstergeler

	2021	2022	2023
GSYH Büyümesi (% Reel)	5,8	5,0	5,0
GSYH (Milyar TL, Cari Fiyatlarla)	5.644	6.310	7.021
TÜFE Yılsonu (%)	8,0	6,0	4,9

1.2. Bütçe Giderlerine İlişkin Temel Politikalar

1. 2021-2023 döneminde, kamu harcama politikasının çok yıllık bütçeleme yaklaşımı çerçevesinde, belirlenen politika öncelikleri dikkate alınarak ve kamu idarelerine tahsis edilen ödenek tavanları doğrultusunda yürütülmesi esas olacaktır.

2. Harcama önceliği geliştirme konusunda toplumun beklentilerine daha fazla odaklanan, kamu kaynakları ile kamu hizmetleri arasındaki bağı güçlendiren, şeffaflığı ve hesap verebilirliği artıran program bütçe sistemi 2021 yılı bütçesi ile birlikte hayata geçirilecektir. Mali Plan döneminde merkezi yönetim bütçesi kapsamı dışında kalan kamu idarelerinin bütçeleri ile fon, döner sermaye, özel hesap ve proje hesaplarının program bütçeye uygun hazırlanmasına ilişkin çalışmalar yürütülecektir.

3. Kamu harcamalarının değerlendirilmesi, önceliklendirilmesi ve kaynakların etkin kullanımının gözetilmesi amacıyla harcama gözden geçirmeleri yapılacak, harcama programlarının uygulama süreçlerinde etkinlik artırılacak, harcamalar kontrol altında tutulacak ve yeni harcama programı oluşturulması sınırlandırılacaktır.

4. Bütçe harcamalarının içinde ekonominin uzun dönem üretkenliğini ve verimliliğini artıracak harcama kalemlerinin payı artırılacaktır.

5. Teşvik ve destek sistemi sadeleştirilerek mükerrerliği önleyici bir yapıda kurgulanacak, teşviklerin makroekonomik hedefler ve bütçe hedefleri ile uyumu sağlanacaktır.

Teşvik ve destek sisteminin verimliliğinin artırılması amacıyla destek uygulamaları ilgili kurum ve kuruluşlarca yapılacak etki değerlendirme çalışmaları dikkate alınarak revize edilecektir.

6. Devlet Malzeme Ofisi'nin ülke kalkınmasında ihtiyaç duyulan kamu alım politikalarını destekleyen uluslararası ölçekte öncü bir merkezi satın alma kurumuna dönüşümü sağlanacaktır.

7. Kamu idareleri tarafından dijital ortamlarda sunulan hizmetler daha da genişletilecek, hizmet sunum kanalları çeşitlendirilecek, kamunun verimliliğini, etkinliğini, şeffaflığını ve hesap verebilirliğini artırmak için e-devlet hizmetlerinin sunumunda yeni teknoloji ve yönelimlerden yararlanılacaktır.

e-Devlet Kurumsal Mimarisi oluşturularak kamu kurumlarında yaygınlaştırılacaktır. Kamu kurumları arasındaki her türlü veri, bilgi ve belge paylaşımları ile gerçek ve tüzel kişilere kamu idarelerince yapılacak tebligatlar, gerekli bilgi sistemlerinin mevcut olması durumunda, elektronik ortamda gerçekleştirilecektir.

8. Kamu taşıtlarının tedarikinde, kullanımında ve tasfiyesinde etkinlik ve verimliliği artıracak politikaların sağlıklı şekilde yürütülmesine imkân tanıyacak kamu taşıt filo yönetim sistemi kurulacak, uygulama modeli yaygınlaştırılacaktır.

9. Sağlık harcamalarında etkinliğin sağlanması için arz ve talep yönlü düzenlemeler hayata geçirilecek, birinci basamak sağlık hizmetleri güçlendirilerek sağlık sistemi içerisindeki etkinliği artırılacaktır. Akılcı ilaç kullanımı konusunda farkındalık ve izleme - değerlendirme faaliyetleri yürütülerek ilaç kullanımının optimize edilmesi ve ilaç maliyetlerinin azaltılmasına ilişkin projeler uygulamaya konulacaktır. İlaç, aşı, tıbbi cihaz başta olmak üzere sağlık alanında ve ülkemizin kalkınmasına katkı sağlayacak ileri teknoloji yatırımlarına DMO tarafından alım garantisi sağlanacaktır.

10. Sosyal güvenlik sisteminin mali sürdürülebilirliğini sağlamak için aktüeryal dengesini güçlendirici politikalar hayata geçirilerek.

11. Sosyal yardım programları işgücü piyasasına etkileri gözetilerek bütüncül bir anlayışla yürütülecek, mükerrerlikler önlenecektir.

12. Tarımda üretim ve verimlilik artışı; yeni nesil girişimciler, teknolojiler, girdi bazlı destekleme ve sözleşmeli tarımla sağlanacaktır. Tarımsal destekler katma değer artışını gözetilen bir biçimde tahsis edilecek, desteklerle amaçlanan sosyal ve üretim odaklı fayda ile mali yükün karşılaştırılmasına imkân verecek bir izleme ve değerlendirme sistemi kurulacak, desteklerin etkinliği düzenli olarak ölçülecek, etkin olmayan uygulamalar sonlandırılacaktır.

13. İç Denetim Koordinasyon Kurulunun etkinliği artırılarak tüm kamu kuruluşlarında iç denetim uygulamaları ve kültürü yaygınlaştırılacaktır. İç denetim sisteminin idarelerde daha etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamak amacıyla insan kaynakları altyapısının geliştirilmesine yönelik çalışmalara hız verilecektir.

14. Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Projesi kapsamında, Devlet Muhasebesi Bilişim Sistemi ile Harcama Yönetim Sistemi geliştirilecek, e-belge altyapısına yeni belgeler dahil edilerek kamu harcama süreçlerinde kullanılan belgelerin elektronik ortama taşınması yaygınlaştırılacak, kamu tahsilat süreci tahakkuka dayalı olarak elektronik ortamda gerçekleştirilecek ve Döner Sermaye Mali Yönetim Sistemi'nin Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemine entegrasyonu tamamlanacaktır.

15. Merkezi yönetim bütçesinin sade ve anlaşılabilir bir dille kamuoyuna açıklanmasını amaçlayan Vatandaşın Bütçe Rehberi program bütçeye uygun olarak hazırlanacak ve yayımlanacaktır.

16. Kamuya ait taşınmazlar ve atıl tesisler, milli ekonomiye katkı sağlanması için katma değer oluşturacak şekilde istihdam, yatırım ve üretim amacıyla değerlendirilecektir.

17. Yatırımların desteklenmesi amacıyla, Hazineye ait taşınmazların tarım, hayvancılık, eğitim, turizm ve diğer amaçlı yatırımların teşviki doğrultusunda kullanılmasına ilişkin faaliyetlere devam edilecektir. Ayrıca proje bazlı yatırımlara arazi desteği sağlamak için Hazine taşınmazları arz edilecektir.

18. Kamu binalarında, sanayi ve genel aydınlatmada enerji verimliliği yatırımlarıyla çevreyle dost enerji uygulamaları yaygınlaştırılacak ve enerji tasarrufu sağlanacaktır.

19. Kamu yatırımlarında, On Birinci Kalkınma Planının öncelikli imalat sanayii sektörlerine ve bu sektörlerle yönelik beşeri ve fiziki altyapıyı güçlendirecek Ar-Ge, dijitalleşme, insan kaynakları, lojistik ve enerji gibi yatay alanlar ile tarım, turizm ve savunma sanayii alanlarına öncelik verilecektir.

Kamu yatırımlarının büyümeyi ve özel kesim yatırımlarını destekleyici nitelikte, bölgelerin gelişme potansiyelini harekete geçirecek, üretim, istihdam ve ülke refahını artırmaya azami katkı sağlayacak projeler ile üretimin yenilikçi ve rekabetçi gelişimini destekleyecek ve özel sektör tarafından gerçekleştirilemeyecek ekonomik ve sosyal altyapı projelerine odaklanması sağlanacaktır.

20. Kovid-19 salgını ile birlikte önemi daha da artan yeni küresel yatırım eğilimleri analiz edilerek küresel yatırım pastasından ülkemizin daha fazla pay alması için Türkiye'nin Uluslararası Doğrudan Yatırım Stratejisi hazırlanacaktır. Dönüşüm sürecinde olan küresel yatırım hareketlerinde, ülkemizin bölgesindeki pozisyonunu güçlendirecek, yüksek istihdam sağlayacak, ülkemizin dış ticaret açığını azaltacak ve ekonomik büyümesine katkı sağlayacak teknoloji ve Ar-Ge yoğun büyük ölçekli yatırımların ülkemize kazandırılması için çalışmalar yapılacaktır.

1.3. Bütçe Gelirlerine İlişkin Temel Politikalar

1. Kamu gelir politikaları 2021-2023 döneminde makroekonomik dönüşüm sürecinin desteklenmesi, kamu harcamaları için ihtiyaç duyulan finansmanın sağlanması, sosyo-ekonomik kalkınma ve adaletin desteklenmesi, ekonominin uluslararası düzeyde rekabet gücünün artırılması ve yurt içi tasarruflara katkı sağlanması hedefleri doğrultusunda yürütülecektir.

2. Vergi politikalarının vergide adalet ve eşitlik ilkelerini pekiştirecek şekilde sürdürülmesine, vergi mevzuatının sadeleştirilmesine, etkin olmayan istisna, muafiyet ve indirimlerin gözden geçirilmesine ve kademeli olarak kaldırılmasına devam edilecektir. Mali Plan döneminde, vergi affına gidilmeyecektir.

3. Kamu gelirlerinin kalitesi artırılarak, bütçenin gelir performansının yükseltilmesi amacıyla vergi tahsilatında etkinliğin artırılması, vergi ve diğer gelirlerin sürekli ve kalıcı kaynaklardan modern yöntemlerle ve en az maliyetle toplanması sağlanacaktır.

4. Kayıt dışı ekonomi ile mücadelede kararlı bir şekilde devam edilecek, vergi kayıp ve kaçağı ile mücadelede bilgi iletişim teknolojilerinin kullanımı yaygınlaştırılacak, elektronik ortamda yapılan ticari faaliyetlerin ve sosyal medya kullanılarak kazanılan gelirlerin vergilendirilmesine yönelik düzenlemeler gözden geçirilecektir.

5. Yerli üretimi desteklemek amacıyla ithal yoğunluğu yüksek ürünlerin vergi oranları gözden geçirilerek bu ürünlerin ithalatının azaltılmasına katkı sağlanacaktır.

6. Vergi bilincinin güçlendirilmesi ve vergiye gönüllü uyumun artırılması amacıyla davranışsal kamu politikalarından faydalanılacaktır.

7. Vergiye gönüllü uyumun ve iş yapma kolaylığının artırılmasına yönelik olarak vergi beyannameleri gözden geçirilecek ve mükelleflerin ve meslek mensuplarının görüşleri doğrultusunda sadeleştirilecektir.

8. Dijital olarak alınıp satılabilen ve transfer edilebilen, dijital bir değeri temsil eden sanal varlıklar kullanılarak yapılan işlemlerin vergilendirilmesine yönelik çalışmalar sürdürülecektir.

9. Dijital ekonomik faaliyetlerin tam ve doğru şekilde vergilendirilmesi sağlanacak, matrah aşındırma ve kâr kaydırma kaynaklı vergi kaybı azaltılacaktır.

10. E-ihracat yoluyla ülke ekonomisinin uluslararası rekabetçiliğinin artırılması, yeni ihracat alanlarının oluşturulması, istihdam imkânlarının artırılması ve dijitalleşmenin getirdiği yeni fırsatlarla beraber bu alanda oluşacak yeni pazarlarda ülkemizin payının artırılması amacıyla bireysel e- ihracatçılara yeni bir vergi teşviki getirilecektir.

11. Avrupa Birliğine katılım sürecinde müktesebata ve üyesi olduğumuz diğer uluslararası kuruluşlarca vergisel alanda belirlenen standartlara uyum çalışmalarına devam edilecektir.

12. Vergi bilincini artırmaya, mükelleflerin hakları ve yükümlülükleri ile vergi uygulamaları konularında etkin bilgilendirilmeleri yoluyla gönüllü uyumlarının artırılmasına yönelik olarak yazılı ve görsel yayınların hazırlanmasına, medya araçlarının kullanılmasına, mükelleflerin işlemlerini hızlı ve güvenli bir şekilde yapabilecekleri interaktif yazılımların hazırlanmasına, iletişim teknolojilerinin kullanıldığı hizmet seçeneklerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalara devam edilecektir.

13. Vergisel işlemlerde uzaktan denetim ve risk bazlı incelemelerin yaygınlaştırılması için Risk Analizi Değerlendirme ve Araştırma (RADAR) Sistemi kurulacak, farklı veri kaynaklarından edinilen bilgiler bu sistemde toplanacak, risk senaryoları oluşturulacak ve modelleme yapılacaktır.

2. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE BÜYÜKLÜKLERİ

2.1. Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi

Orta Vadeli Mali Plan dönemi merkezi yönetim bütçe dengesi ve faiz dışı denge hedefleri Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2- Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi ve Faiz Dışı Dengesi

	2021	2022	2023
Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi (Milyon TL)	-244.993	-248.450	-247.308
Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi / GSYH (%)	-4,3	-3,9	-3,5
Faiz Dışı Denge (Milyon TL)	-65.450	-43.864	-29.210
Faiz Dışı Denge / GSYH (%)	-1,2	-0,7	-0,4

Merkezi yönetim bütçe açığının GSYH’ye oranının 2021 yılında yüzde 4,3, 2022 yılında yüzde 3,9 olarak gerçekleşeceği, 2023 yılında ise yüzde 3,5’e düşeceği tahmin edilmektedir.

Mali Plan döneminde, faiz dışı açığın GSYH’ye oranının 2021 yılında yüzde 1,2, 2022 yılında yüzde 0,7 ve 2023 yılında yüzde 0,4 olarak gerçekleşeceği öngörülmektedir.

Merkezi yönetim bütçesinin program tanımlı gelir, gider ve faiz dışı denge hedefleri ise Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3- Program Tanımlı Bütçe Büyüklükleri

Merkezi Yönetim Bütçesi	2021	2022	2023
Faiz Dışı Giderler (Milyon TL)	1.166.586	1.251.362	1.355.290
Faiz Dışı Giderler / GSYH (%)	20,7	19,8	19,3
Gelirler (Milyon TL)	1.042.696	1.157.748	1.275.131
Gelirler / GSYH (%)	18,5	18,3	18,2
Faiz Dışı Denge (Milyon TL)	-123.890	-93.615	-80.159
Faiz Dışı Denge / GSYH (%)	-2,2	-1,5	-1,1

2.2. Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri

2021-2023 döneminde merkezi yönetim bütçe giderleri; makroekonomik göstergeler, temel politika belgelerinde ortaya konulan öncelikler ve kamu idarelerinin ihtiyaçları esas alınarak belirlenmiştir. Bu çerçevede bütçe giderlerinin ekonomik tasnif bazında belirlenmesinde kullanılan ve öne çıkan temel unsurlar aşağıda belirtilmiştir.

Personel giderleri ile sosyal güvenlik kurumlarına Devlet primi giderlerine ilişkin ödeneklerin belirlenmesinde; 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu hükümleri uyarınca Kamu Görevlileri Hakem Kurulunun 28/8/2019 tarihli ve 2019/1 sayılı Kararı ile 2020 ve 2021 yılları için kamu görevlilerinin geneline ve hizmet kollarına yönelik uygulanacak mali ve sosyal haklara ilişkin artışlar, enflasyon hedefleri ve kamuda istihdam edilmesi öngörülen yeni personel sayısı dikkate alınmıştır.

Mal ve hizmet alım giderlerinin belirlenmesinde, öncelikle engelli eğitimi, taşıma yoluyla eğitime erişim, ücretsiz ders kitabı, yükseköğrenim öğrencilerine yurt temini, aile hekimliği, aşı alımları gibi mevcut programların devam edeceği, hizmet genişlemesine bağlı olarak ortaya çıkacak ihtiyaçlar, fiyat ve maliyet artışları, döviz kuru ve petrol fiyat tahminleri, kamu hizmetlerinden yararlanacak kişi sayısındaki artış gibi unsurlar dikkate alınmıştır.

Cari transferlerin belirlenmesinde, başta sosyal güvenlik sisteminin finansman ihtiyacı olmak üzere, tarımsal destekleme ödemeleri, KOBİ destekleri, ekonomi teşvik ödemeleri ile ihracat destekleri, bireysel emeklilik sistemi, pansiyon hizmetleri, burs ve harçlıklar, beslenme yardımı, öğrenci katkı payları, engelli evde bakımı, doğum yardımı, yaşlı ve engellilerin ücretsiz taşınması gibi sosyal yardım, teşvik, destek vb. programlardan yararlanacak kişi sayısı ve maliyeti etkileyen unsurlar göz önünde bulundurulmuştur. Memur maaşlarında toplu sözleşme süreci sonunda yapılan artışların memur emeklilerinin aylıklarında ve emekli ikramiyelerinde oluşturacağı artışlar ile emeklilere dini bayramlarda verilen ikramiyeler dikkate alınmıştır. Ayrıca vergi gelirlerindeki artış sonucunda mahalli idare paylarında da artış gerçekleşeceği varsayılmıştır.

Sermaye giderlerinin belirlenmesinde, On Birinci Kalkınma Planında belirlenen hedeflerle uyumlu olarak daha verimli ve rekabetçi bir ekonomik yapının tesisini sağlayacak yüksek katma değer yaratan, istihdamın artırılmasına ve cari açığın azaltılmasına katkı sağlayan, özel sektör yatırımlarının üretken kapasitesini yükselten kamu yatırım politikaları ile bölgesel kalkınma projeleri kapsamında yapılacak yatırımlar dikkate alınmıştır.

Sermaye transferlerinin belirlenmesinde, KÖYDES, SUKAP, teknoloji geliştirme bölgeleri, Ar-Ge projeleri ile Sosyal Gelişmeyi Destek Programı (SOGEP) dikkate alınmıştır.

Borç verme giderlerinin belirlenmesinde, KİT'lerin mali yapısı, Kredi Garanti Fonundan sağlanan kefalet tutarı, öğrenim kredisi tutarı ve öğrenim kredisinden yararlanan öğrenci sayısındaki artış ile yeni kurulacak sanayi bölgelerinin altyapı ihtiyacı dikkate alınmıştır.

Yedek ödeneklerin belirlenmesinde, yıl içinde ortaya çıkabilecek ihtiyaçlar göz önünde bulundurulmuştur.

Faiz giderlerinin tahmininde, borç stokunun yapısı ve seyri, ulusal ve uluslararası piyasalardaki dalgalanmaların faiz giderlerine olası etkileri dikkate alınmıştır.

Yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde 2021-2023 dönemi merkezi yönetim bütçe giderleri Tablo 4'te yer aldığı şekilde belirlenmiştir.

Tablo 4- Ekonomik Sınıflandırma Bazında Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri

(Milyon TL)	2021	2022	2023
Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri	1.346.139	1.455.960	1.573.398
Faiz Dışı Giderler	1.166.596	1.251.373	1.355.301
- Personel Giderleri	326.633	354.052	379.409
- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	54.527	58.968	63.151

- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	89.067	97.103	104.381
- Cari Transferler	536.014	580.383	616.894
- Sermaye Giderleri	103.734	100.068	121.146
- Sermaye Transferleri	8.782	9.331	9.869
- Borç Verme	37.984	41.076	49.679
- Yedek Ödenek	9.857	10.393	10.772
Faiz Giderleri	179.542	204.586	218.098

Yukarıda yer alan merkezi yönetim bütçe giderlerinin GSYH'ye oranları ise Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5- Merkezi Yönetim Bütçe Giderlerinin GSYH'ye Oranı (%)

	2021	2022	2023
Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri	23,8	23,1	22,4
Faiz Dışı Giderler	20,7	19,8	19,3
- Personel Giderleri	5,8	5,6	5,4
- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	1,0	0,9	0,9
- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	1,6	1,5	1,5
- Cari Transferler	9,5	9,2	8,8
- Sermaye Giderleri	1,8	1,6	1,7
- Sermaye Transferleri	0,2	0,1	0,1
- Borç Verme	0,7	0,7	0,7
- Yedek Ödenek	0,2	0,2	0,2
Faiz Giderleri	3,2	3,2	3,1

2021-2023 döneminde, merkezi yönetim bütçe giderlerinin GSYH'ye oranının 2021 yılında yüzde 23,8, 2022 yılında yüzde 23,1 ve 2023 yılında ise yüzde 22,4 olarak gerçekleşmesi öngörülmüştür.

2.3. Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri

Merkezi yönetim bütçe gelirleri, Orta Vadeli Programda yer alan makroekonomik göstergeler ile gelir politikalarının bütçe gelirlerine etkileri, ulusal ve uluslararası piyasalardaki gelişmeler ve gelirlerin geçmiş yıllarda gösterdiği eğilim dikkate alınarak belirlenmiştir.

Tablo 6- Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri

(Milyon TL)	2021	2022	2023
Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri (Net)	1.101.146	1.207.510	1.326.090
Merkezi Yönetim Bütçesi Vergi Gelirleri (Net)	922.744	1.020.319	1.121.691

Tablo 7- Merkezi Yönetim Bütçe Gelirlerinin GSYH'ye Oranı (%)

	2021	2022	2023
Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri (Net)/GSYH	19,5	19,1	18,9

Merkezi Yönetim Bütçesi Vergi Gelirleri (Net)/GSYH	16,3	16,2	16,0
--	------	------	------

2021-2023 Mali Plan dönemi sonunda merkezi yönetim bütçe gelirlerinin GSYH'ye oranının yüzde 18,9, merkezi yönetim bütçesi vergi gelirlerinin GSYH'ye oranının ise yüzde 16,0 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

3. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE AÇIĞININ FİNANSMANI

Borç Yönetiminin temel ilkeleri, 9/3/2019 tarihli ve 30709 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Borç ve Risk Yönetiminin Koordinasyonu ve Yürütülmesine İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik ile;

- Makroekonomik dengeleri gözeterek para ve maliye politikaları ile uyumlu, sürdürülebilir, saydam ve hesap verilebilir bir borçlanma politikası izlenmesi,
- Finansman ihtiyaçlarının, iç ve dış piyasa koşulları ve maliyet unsurları göz önüne alınarak belirlenen risk düzeyi çerçevesinde, orta ve uzun vadede mümkün olan en uygun maliyetle karşılanması olarak belirlenmiştir.

Söz konusu ilkeler çerçevesinde, merkezi yönetim bütçe açığının finansmanına yönelik olarak stratejik ölçütlere dayalı borçlanma politikaları yürütülmektedir. 2021-2023 döneminde de döviz kuru, faiz, enflasyon ve likidite riskleri olarak ifade edilebilecek piyasa risklerinin, stratejik ölçütler vasıtasıyla orta ve uzun vadede kontrol altında tutulması hedeflenmektedir.

Belirlenecek stratejik ölçütlerle uyumlu olarak hazırlanacak finansman programı çerçevesinde, iç borçlanma stratejileri, ihale duyuruları gibi borçlanma işlemlerine ilişkin bilgiler düzenli olarak kamuoyuna açıklanmaya devam edilecektir. Ayrıca, ikincil piyasada sağlıklı bir verim eğrisinin oluşması ve likiditenin sağlanmasına yönelik olarak senetlerin azalan vadelerde yeniden ihraç edilmesi politikasının sürdürülmesi planlanmaktadır.

Bu kapsamda 2021-2023 dönemine ilişkin AB tanımlı genel yönetim borç stokunun GSYH'ye oranının seyrine ilişkin beklenti aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Tablo 8-AB Tanımlı Genel Yönetim Borç Stokunun GSYH'ye Oranı (%)

	2021	2022	2023
AB Tanımlı Genel Yönetim Borç Stoku/GSYH	40,8	41,6	41,8

AB tanımlı genel yönetim borç stokunun GSYH'ye oranının 2023 yılı sonunda yüzde 41,8 seviyesinde gerçekleşmesi hedeflenmektedir.

4. KURUMSAL ÖDENEK TEKLİF TAVANLARI VE BÜTÇE SÜRECİNE İLİŞKİN HUSUSLAR

4.1. Kurumsal Ödenek Teklif Tavanları

5018 sayılı Kanununun 16 ncı maddesi gereğince, söz konusu Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idarelerin 2021, 2022 ve 2023 yıllarına ilişkin ödenek teklif tavanları ekli tablolarda yer almaktadır.

Kamu idarelerinin ödenek teklif tavanları belirlenirken, makroekonomik göstergeler ile Orta Vadeli Programda belirlenen politika öncelikleri, kamu idarelerinin ihtiyaçları ve yürüttükleri önemli faaliyet ve projeler dikkate alınmıştır.

4.2. Bütçe Sürecine İlişkin Hususlar

2021, 2022 ve 2023 yılları bütçe teklifleri 5018 sayılı Kanunun 15, 16, 17 ve 18 inci maddelerine uygun olarak çok yıllık bütçeleme anlayışı ile uyumlu bir şekilde hazırlanacaktır.

Çok yıllık bütçelemenin başarılı bir şekilde sürdürülmesi, bütçe uygulamalarında kamu idareleri arasında gerekli işbirliği ve eşgüdümün sağlıklı bir şekilde yürütülmesine bağlı bulunmaktadır. Bütün kamu idareleri, önceki dönemlerde olduğu gibi 2021-2023 yıllarını kapsayan çok yıllık bütçe döneminde de aynı anlayışla hareket edeceklerdir.

Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, Bütçe Çağrısı ve eki Bütçe Hazırlama Rehberi ile Yatırım Genelgesi ve eki Yatırım Programı Hazırlama Rehberindeki esas ve usuller çerçevesinde 2021, 2022 ve 2023 yıllarına ilişkin bütçe tekliflerini hazırlayacaklar ve **13 Ekim 2020** tarihine kadar kesinleşen bütçe tekliflerini Strateji ve Bütçe Başkanlığına teslim edeceklerdir.